

**NATUURCOMPENSATIEPLAN LOCATIE
DIESDONK
IN AANVULLING OP MEROS**

GEMEENTE HELMOND, ASTEN, GELDROP-MIERLO, LAARBEEK EN
SOMEREN

16 juni 2009
074163780:0.4
110501.201372.004B

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Compensatieplichtige gebieden	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Planologisch beschermde gebieden in plangebied Diesdonk	5
3	Effecten en compensatietaakstelling	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Effecten	7
3.2.1	Ruimtebeslag op beschermde gebieden	7
3.2.2	Verstoring van beschermde gebieden	9
3.3	Compensatietaakstelling	9
4	Selectie van geschikte compensatielocaties	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Aanpak voor de selectie van zoekgebieden voor natuurcompensatie	12
4.3	Bepaling van meest geschikte compensatiegebieden	13
4.3.1	Onderbouwing van de voorkeursvolgorde	14
4.3.2	Onderbouwing voor het afvallen van de overige zoekgebieden	14
4.4	Analyse geschikte compensatiegebieden	14
4.4.1	Gebied Diesdonk/beekdal Aa	15
4.4.2	Gebied Bakelse Beemden en Groene Peelvallei	16
4.5	Meest geschikte compensatiegebied	18
5	Inrichtingsplan voor compensatiegebied Diesdonk / beekdal Aa	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Voorlopig inrichtingsplan voor compensatiegebied Diesdonk/beekdal Aa	19
5.3	Realisatietermijn en zekerstelling	22
6	Kostenindicatie	23
7	Gebruikte literatuur	25
Bijlage 1	Onderbouwing en kaart van zoeklocaties voor natuurcompensatie	26
Bijlage 2	Meest geschikte compensatiegebieden voor de locatie Diesdonk	30
Bijlage 3	Inrichtingsschets compensatiegebied Diesdonk / beekdal Aa	32
Colofon		34

HOOFDSTUK

1 Inleiding

De gemeenten Helmond, Asten, Geldrop-Mierlo, Laarbeek en Someren werken aan de uitwerking van het Regionaal Structuurplan Eindhoven (RSP). Hiervoor wordt een MER Oostelijk deel Stedelijke Regio (MEROS) uitgevoerd, waarbij ARCADIS opdracht heeft gekregen voor de opstelling van een locatie MER / SMB locatiekeuze. In de MER zijn twee voorkeursalternatieven (VKA) ontwikkeld die onderling verschillen wat betreft locaties voor bedrijventerreinontwikkeling. Het gaat om respectievelijk de gebieden BZOB-bos (57 ha binnen de gemeente Helmond, 18 ha binnen de gemeente Deurne) en Diesdonk (95 ha binnen de gemeente Asten). Deze locaties liggen (gedeeltelijk) binnen de EHS en GHS, waarvoor natuurcompensatie wordt vereist. In aanvulling op de MER is ARCADIS daarom gevraagd de natuurcompensatie voor beide gebieden afzonderlijk in beeld te brengen. Dit natuurcompensatieplan dient als extra onderbouwing bij een gedragen keuze voor de locatie waar de bedrijventerreinopgave gerealiseerd kan worden.

In dit natuurcompensatieplan zijn de compensatieplichtige natuurwaarden voor de locatie Diesdonk beschreven en op grond daarvan is de compensatietaakstelling bepaald. De compensatieopgave voor de locatie BZOB-bos wordt in een afzonderlijk rapport uitgewerkt (ARCADIS, 2009b). De uitgewerkte compensatietaakstelling kan dienen als onderbouwing bij de toekomstige bestemmingsplanprocedure. Daarnaast verschaft het natuurcompensatieplan ook inzicht in het draagvlak en de haalbaarheid van de eventuele invulling van de compensatieopgave. Met betrokken partijen is bepaald wat de meeste geschikte compensatielocatie in de regio is. Gelet op de afstand tot de ingreep, mogelijke structuurversterking van bestaande natuur, het ecologisch functioneren en overige ruimteclaims is bepaald waar de compensatie het beste kan worden uitgevoerd. Voor dit compensatiegebied is een voorlopig inrichtingsplan gemaakt. Pas als duidelijk is dat compensatie ook daadwerkelijk op de voorgestelde locatie gaat plaatsvinden en bekend is welke gewenste gronden verworven kunnen worden, kan een definitief inrichtingsplan gemaakt worden.

Leeswijzer

De compensatieplichtige natuurwaarden voor Diesdonk zijn beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de effecten op aanwezige natuurwaarden en de compensatietaakstelling bepaald. Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden voor compensatie binnen de regio verkend. De verkenning en de selectie van potentiële compensatiegebieden staat beschreven in hoofdstuk 4. De keuze van geschikte compensatiegebieden is tot stand gekomen in overleg met de betrokken gemeentes, de provincie, het waterschap Aa en Maas, gebiedsbeherende instanties, ZLTO en de BMF. In hoofdstuk 5 wordt een inrichtingsvoorstel uitgewerkt voor de wijze waarop in het gekozen compensatiegebied de compensatie kan worden vormgegeven.

HOOFDSTUK 2

Compensatieplichtige gebieden

2.1

INLEIDING

In het Streekplan 2002-2012 van de provincie Noord-Brabant is een zonering gemaakt van het landelijk gebied met een indeling in Groene Hoofdstructuur – Natuur (natuurparel, ecologische verbindingszone en overig bos- en natuurgebied), Groene Hoofdstructuur – Landbouw (leefgebied kwetsbare soorten, leefgebied struweelvogels en natuurontwikkelingsgebied), Agrarische Hoofdstructuur – Landschap (leefgebied dassen, waterpotentiegebied en RNLE-landschapsdeel) en Agrarische Hoofdstructuur – Landbouw. Voor gebieden begrensd als GHS-Natuur, GHS-Landbouw en AHS-Landschap geldt een beschermingsregime tegen ingrepen die niet bij de betreffende functies horen. Datzelfde beschermingsregime geldt voor gebieden die in vigerende bestemmingsplannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied.

Bij dit beschermingsregime wordt het 'nee-tenzij principe' gehanteerd, waarbij natuur- en landschapswaarden alleen mogen wijken voor een ontwikkeling met een zwaarwegend maatschappelijk belang. Ingeval van (maatschappelijk verantwoorde en niet te vermijden) ingrepen in die gebieden kunnen deze slechts worden toegestaan indien daarvoor compensatie wordt gepleegd.

De compensatietaakstelling bestaat uit de compensatieplichtige effecten, uitgedrukt in oppervlakten van die natuurdoeltypen, al dan niet vermeerderd met een kwaliteitstoeslag op het oppervlak feitelijk ruimtebeslag. De kwaliteitstoeslag is afhankelijk van de snelheid waarmee natuurwaarden te vervangen zijn. De kwaliteitstoeslag is een opslag op het te compenseren oppervlak natuur.

EHS

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) valt geheel binnen de begrenzing van de GHS en bestaat uit alle bestaande en te ontwikkelen bos- en natuurgebieden, de beheergebieden en de evz's. Het 'nee, tenzij'-principe dat gehanteerd wordt voor de GHS biedt beperkt ruimte voor het toestaan van ontwikkelingen. Om meer ontwikkelingsruimte te bieden introduceert de Nota Ruimte meer mogelijkheden voor maatwerk: de saldobenadering en herbegrenzing. De uitgangspunten voor maatwerk heeft het Rijk in samenspraak met de provincies uitgewerkt in het beleidskader 'Spelregels EHS' (2007). Dit beleidskader is opgesteld voor ontwikkelingsmogelijkheden in de EHS (en daarmee in de GHS-natuur) en wordt door de provincie onderschreven en toegepast.

Binnen de locatie Diesdonk is geen EHS aanwezig. Het beleidskader 'Spelregels EHS' is hierdoor niet van toepassing voor dit compensatieplan.

Boswet

Compensatie moet plaatsvinden door de ontwikkeling van gelijksoortige natuur. Dit is ook het uitgangspunt van de Boswet waarin de eis gesteld wordt dat de gevelde oppervlakte bos minimaal 1:1 gecompenseerd wordt. In sommige gevallen kan het echter wenselijk zijn andersoortige natuur terug te brengen. Dit kan bijvoorbeeld plaatsvinden in de kwaliteitstoeslag, waarin niet per definitie hetzelfde natuurdoeltype hoeft te worden teruggebracht (Provincie Noord-Brabant, 2005).

Financiële compensatie

Uitgangspunt bij de toepassing van financiële compensatie blijft dat fysieke compensatie plaatsvindt. Met het afkopen van de compensatie door middel van een financiële vergoeding wordt zeer terughoudend omgegaan. Dit zou de initiatiefnemer te gemakkelijk ontslaan van zijn verplichting te zoeken naar goede compensatiemogelijkheden. De natuur is niet gebaat bij een financiële afkoop, maar bij de realisatie van nieuwe (compenserende) natuur. Alleen in die gevallen waarbij het fysiek niet mogelijk is natuur (geheel) te compenseren kan een financiële compensatie aan de orde zijn. Hiervan kan sprake zijn indien na gedegen onderzoek blijkt dat fysieke compensatie binnen de gemeentegrenzen of een andere gemeente in de regio niet mogelijk is of in geval de compenserende bestemmingsplanherziening slechts gedeeltelijk dan wel niet door kan gaan, als gevolg van het gegrond verklaren van beroepsschriften door een rechtscollège (Provincie Noord-Brabant, 2005).

Relatie met 'rood voor groen'

Soms worden compensatietaakstellingen op basis van het compensatiebeleid verward met 'rood voor groen' beleid. Bij 'rood voor groen' wordt echter geen natuur aangetast en wordt een andere doelstelling nagestreefd. Het gaat om het ontwikkelen van nieuwe natuur in ruil voor het mogen ontwikkelen van 'rood' met het doel een kwaliteitsimpuls aan een gebied te geven. Natuur die in het kader van 'rood voor groen' wordt aangelegd, kan niet worden aangewend om te voldoen aan compensatieverplichtingen (Provincie Noord-Brabant, 2005).

2.2**PLANOLOGISCH BESCHERMDE GEBIEDEN IN PLANGEBIED DIESDONK**

In de deze paragraaf wordt bepaald welke delen van de locatie Diesdonk planologische beschermd zijn. Het geplande bedrijventerrein Diesdonk ligt tussen een aaneengesloten bosgebied in het oosten, de Oostappense Heide en een tweetal beken, de Aa en de Astensche Aa die samenkomen ten noordwesten van het plangebied. In het zuiden liggen de A67 en de verlegde watergang de Busselsche Loop. Het betreft een agrarisch gebied met een zekere mate van kleinschaligheid, grenzend aan een beekdalsysteem.

Afbeelding 2.1 laat zien dat het noordelijke en zuidelijke deel van de locatie binnen de GHS-landbouw ligt, (leefgebied struweelvogels). De begrensde delen worden intensief agrarisch beheerd en bestaan grotendeels uit maïsakkers met een aantal weilanden. Aan de westgrens van het plangebied ligt een bosgebiedje dat binnen de GHS-natuur is begrensd als 'overig bos- en natuurgebied' met natuurdoeltype 'multifunctioneel bos'. Het is een relatief klein perceel loofbos, redelijk open, met een ondergroei van kruiden en braamstruweel. Het bos betreft een oud loofbos. De aanwezige eiken zijn ouder dan 50 jaar. Het bos als zodanig ligt er al meer dan 100 jaar (historische kaart 1900).

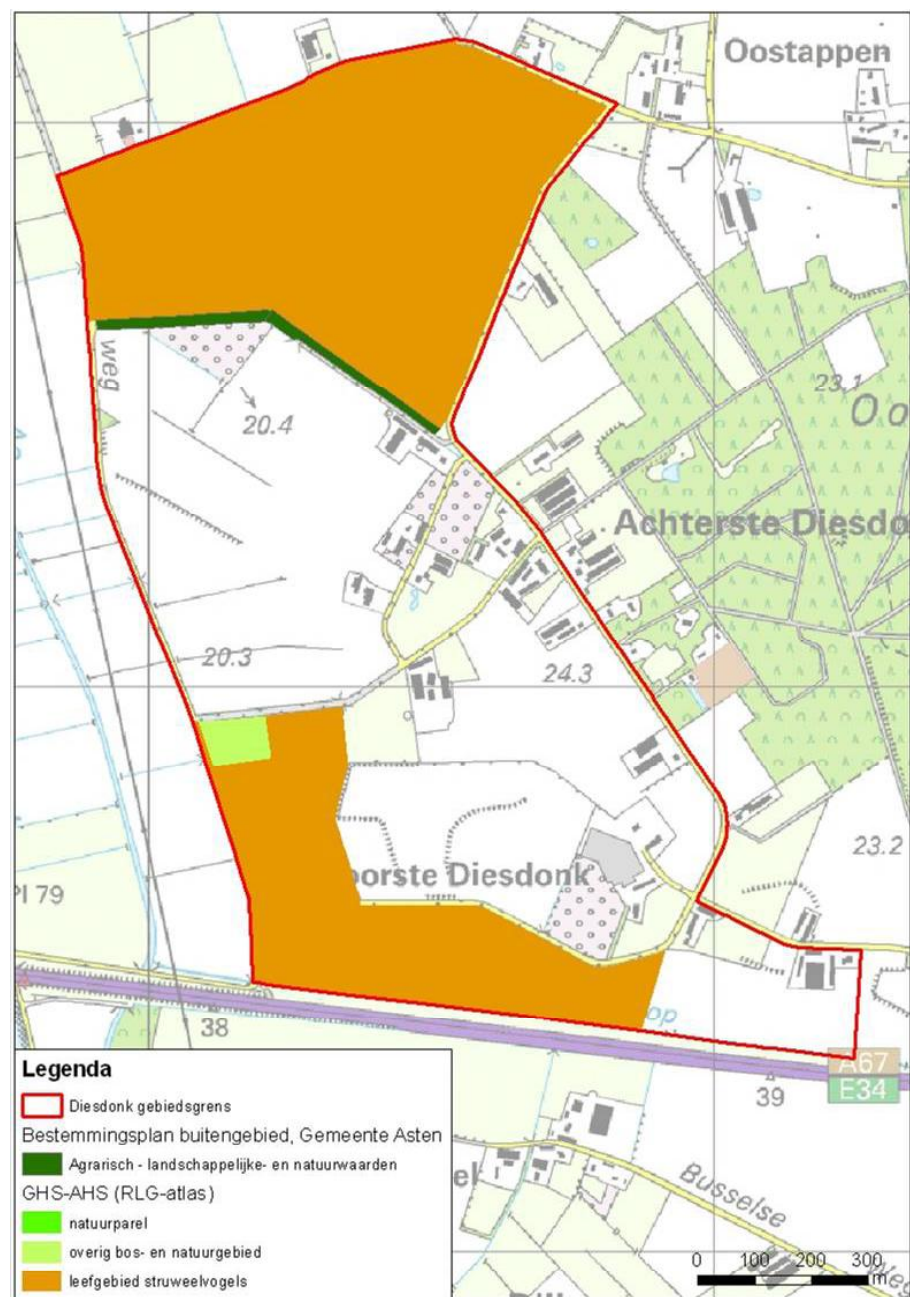
De houtsingel die binnen het plangebied in het noordelijke deel van oost naar west loopt, is aangeplant, waarschijnlijk bij de laatste ruilverkaveling. Deze houtsingel is in het 'Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied' van de Gemeente Asten onder artikel 5: 'Agrarisch – landschappelijke- en natuurwaarden', bestemd als 'landschapselement'.

**HET NIEUWE 'ONTWERP
BESTEMMINGSPLAN
BUITENGEBIED' GEMEENTE
ASTEN WORDT ALS
UITGANGSPUNT GENOMEN**

De houtsingel ligt daarbij binnen een gebied dat bestemd is als 'leefgebied struweelvogels'. Hierin wijkt het nieuwe Ontwerp Bestemmingsplan af van de GHS-begrenzing. In de GHS ligt de houtsingel namelijk buiten de begrenzing van het leefgebied struweelvogels. In het bestaande Bestemmingsplan van de gemeente Asten heeft de houtsingel geen aanduiding of bestemming. In het nieuwe Ontwerp Bestemmingsplan wel. Het nieuwe Bestemmingsplan wordt in juni 2009 definitief vastgesteld, besluiten worden tot die tijd aangehouden. Bij het bepalen van compensatieplichtige gebieden wordt uitgegaan van de bestemmingen in het nieuwe Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied. Omdat de houtsingel binnen het nieuwe Bestemmingsplan bestemd is als natuur is deze compensatieplichtig. De houtsingel is circa 15 meter breed en aangeplant in 6 rijen met verschillende soorten loofbomen. De ondergroei bestaat uit struiken en braam. De leeftijd van de houtsingel is ca. 25 jaar.

Afbeelding 2.1

Begrenzing van de GHS en het 'Ontwerp Bestemmingsplan Asten' binnen het plangebied Diesdonk.

HOOFDSTUK 3 Effecten en compensatietaakstelling

3.1 INLEIDING

Compensatieplichtige effecten zijn effecten op beschermde gebieden en effecten op bossen en beplantingen die onder de Boswet vallen.

Compensatie moet gerealiseerd worden als gevolg van vernietiging door ruimtebeslag of verstoring van natuur- en landschapswaarden in de GHS en AHS-landschap en in gebieden die in vigerende bestemmingsplannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied. In dit hoofdstuk beschrijven we de compensatie voor het plangebied Diesdonk in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Hierbij worden de natuurdoeltypen aangegeven voor zover deze zijn vastgelegd in de Natuurgebiedplannen van de Provincie Noord-Brabant (2006).

3.2 EFFECTEN

In deze paragraaf worden de effecten van ruimtebeslag en verstoring op planologisch beschermde gebieden beschreven. In een tabel wordt voor de GHS het aantal hectares ruimtebeslag per gebiedscategorie gegeven.

Een bedrijventerrein kan ook een verstorend effect (geluid, licht) hebben op begrensde natuurwaarden in de directe omgeving. Als gevolg van invloed en uitstraling van een bedrijventerrein is het mogelijk dat een bepaald oppervlak van aangrenzende natuurgebieden niet meer optimaal kan functioneren. Wanneer dit het geval is dient dit verstoorde deel eveneens gecompenseerd te worden.

3.2.1 RUIMTEBESLAG OP BESCHERMDE GEBIEDEN

De compensatieplichtige effecten op gebiedscategorieën bij realisatie van een bedrijventerrein in plangebied Diesdonk zijn het gevolg van ruimtebeslag, leidend tot vernietiging van oppervlakten beschermde gebieden, welke zijn weergegeven in afbeelding 2.1. In tabel 3.1 zijn de compensatieplichtige effecten samengevat weergegeven. Daarna worden zij per gebiedscategorie toegelicht.

Tabel 3.1

Compensatieplichtige effecten van het plangebied Diesdonk.

Gebiedscategorie	Ruimtebeslag
GHS Natuur, overig bos- en natuurgebied	0,87 hectare
GHS Landbouw, leefgebied struweelvogels	53,90 hectare
Bestemmingsplan Asten, landschappelijke- en natuurwaarden	1,09 hectare
Totaal	55,86 hectare

GHS Natuur, overig bos- en natuurgebied

Aan de westgrens van het plangebied ligt een bosgebiedje dat binnen de GHS-natuur is begrensd als 'overig bos- en natuurgebied' met natuurdoeltype 'multifunctioneel bos'. Het is een relatief klein perceel loofbos, redelijk open, met een ondergroei van kruiden en beperkt braamstruweel. Het bos betreft een oud loofbos. De aanwezige eiken zijn ouder dan 50 jaar. Het bos als zodanig ligt er al meer dan 100 jaar (historische kaart 1900). Aangenomen wordt dat bij het realiseren van een bedrijventerrein het gehele bosje verdwijnt.

GHS Landbouw, leefgebied struweelvogels

Het noordelijke en zuidelijke deel van het plangebied ligt binnen de GHS-landbouw, leefgebied struweelvogels. De begrensde delen zijn onderdeel van een leefgebied struweelvogels dat zich ten westen en noorden van het plangebied verder uitstrekt in de beekdalen van de Aa (tot aan de Zuid-Willemsvaart) en de Astensche Aa. Realisatie van een bedrijventerrein betekent ruimtebeslag op leefgebied struweelvogels binnen het plangebied. Het begrensde deel in het plangebied betreft een agrarisch gebied met een zekere mate van kleinschaligheid, grenzend aan een beekdalsysteem. Kenmerkend in het gebied is de afwisseling tussen open en besloten landschap met landschapselementen zoals bosjes, houtsingels, laanbeplanting, stijlranden en zandpaden. Er is sprake van een oud akkercomplex dat deels is vergraven. Er zijn een aantal interessante stijlranden ontstaan. Op deze stijlranden, in de houtsingels en ook langs de wegen zijn braamstruwelen ontwikkeld. De vaststelling van struweelvogelleefgebieden in Noord-Brabant in het Streekplan 2002 is grotendeels gebaseerd op inventarisatiegegevens. Voor Oost-Brabant zijn hiervoor gegevens gebruikt uit 1998-2000. Aan de hand van een aantal criteria (waaronder de minimum dichtheid in paren/100 ha in het broedseizoen) zijn de leefgebieden voor struweelvogels geselecteerd (Provincie Noord-Brabant, 2006). Om een beeld te krijgen van de actuele dichtheid struweelvogels in het plangebied zijn bij de provincie gegevens van broedvogelkarteringen opgevraagd. Deze gegevens uit 1996 en 2005-2007 laten onderling weinig verschil in het aantal territoria en aantal soorten struweelvogels zien. Waargenomen struweelvogelsoorten (Geelgors, Grasmus, Roodborsttapuit en Patrijs) zijn kenmerkend voor besloten tot half-open landschap met begroeiing van bosjes, houtwallen, heggen en struikopslag. Deze struweelvogelsoorten hebben een duidelijke voorkeur voor droge gebieden.

De begrensde delen worden intensief agrarisch beheerd en bestaan grotendeels uit maïsakkers met een aantal weilanden. De broedvogelkarteringen laten zien dat, ondanks dit intensieve landgebruik, de als leefgebied struweelvogel begrensde delen van het plangebied, nog steeds voldoen aan de criteria zoals gehanteerd bij het vaststellen van de begrenzing.

Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Asten

In het 'Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied' van de Gemeente Asten is de houtsingel onder artikel 5: 'Agrarisch – landschappelijke- en natuurwaarden', bestemd als landschapselement. De houtsingel ligt daarbij binnen een gebied dat bestemd is als leefgebied struweelvogels. Dit ontwerp Bestemmingsplan wordt in juni 2009 definitief vastgesteld, besluiten worden tot die tijd aangehouden.

In artikel 5 van het Ontwerp Bestemmingsplan wordt de bescherming van de bestemmingen 'landschapselementen' en 'natuurwaarden' als volgt omschreven:

Landschapselementen

De bestemming is mede gericht op *behoud* van de op de kaart als 'landschapselement' aangeduide landschapselementen.

Natuurwaarden

Gestreefd wordt naar het *behoud*, *herstel* en *ontwikkeling* van natuurwaarden.

Ter plaatse van de aanduiding 'leefgebied struweelvogels' is het beleid gericht op behoud en bescherming van het leefgebied van struweelvogels (struwelen, houtopstanden).

Vanwege het belang van de houtsingel als broedlocatie voor struweelvogels en de bestemming in het Ontwerp Bestemmingsplan is het verlies hiervan compensatieplichtig. De houtsingel is circa 15 meter breed en aangeplant in 6 rijen met verschillende soorten loofbomen. De ondergroei is zeer gesloten en bestaat uit struiken en braam. De leeftijd van de houtsingel is circa 25 jaar.

3.2.2**VERSTORING VAN BESCHERMDE GEBIEDEN*****Geluidsverstoring***

Uit het MER (ARCADIS 2009) volgt dat er bij ontwikkeling van de locatie Diesdonk, door geluid, nauwelijks extra verstoring van aangrenzend natuurgebied (struweelvogelgebied) optreedt. In het gebied rondom Diesdonk treedt al geluidsverstoring op door aanwezigheid van de wegen A67 en N266. Verwacht wordt dat een industriegebied op de locatie Diesdonk niet voor dusdanig meer geluidsverstoring zal zorgen, dat de functionaliteit van aangrenzend natuurgebied verder zal afnemen. Compensatie van verstoord gebied rondom het plangebied Diesdonk is hierdoor niet noodzakelijk.

Lichtverstoring

Verstoring van omliggend (natuur-)gebied kan eenvoudig voorkomen worden door lichtbronnen op het industrieterrein zo te plaatsen dat uitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk wordt beperkt. Momenteel geldt ook hier dat de straatverlichting van omliggende wegen (waaronder de A67) al een verstrend effect heeft op het aangrenzende struweelvogelgebied. Compensatie voor de verstoring van natuur door licht is eveneens niet noodzakelijk.

3.3**COMPENSATIETAAKSTELLING**

Voor het bepalen van de compensatietaakstelling, op basis van de huidige natuurwaarden, vindt een doorvertaling plaats van de in paragraaf 3.2 bepaalde oppervlaktes begrensde GHS-Natuur en GHS-Landbouw waarop een effect plaatsvindt (ruimtebeslag) naar de onderliggende natuurdoeltypen, voor zover deze zijn vastgelegd in de Natuurgebiedplannen van de Provincie Noord-Brabant (2006). Opgemerkt dient te worden dat de GHS-Landbouw geen onderliggende natuurdoeltypen kent, zoals bijvoorbeeld voor het 'Leefgebied struweelvogels'. Ook voor de bestemmingen uit het 'Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied' van de Gemeente Asten zijn geen natuurdoeltypen vastgesteld. Deze dienen echter wel op een passende wijze gecompenseerd te worden.

Bij het bepalen van de compensatietaakstelling is de methodiek gevolgd zoals de Provincie Noord-Brabant die heeft vastgelegd in de 'Beleidsregel natuurcompensatie', welke door GS is vastgesteld in 2005. Ruimtebeslag op GHS-natuur wordt hierbij één op één gecompenseerd, en deze wordt vermeerderd met een kwaliteitstoeslag.

De compensatietaakstelling bestaat uit de compensatieplichtige effecten, uitgedrukt in oppervlakten van die natuurdoeltypen, al dan niet vermeerderd met een kwaliteitstoeslag op het oppervlak feitelijk ruimtebeslag. De kwaliteitstoeslag is afhankelijk van de aard van de verloren gegane natuurwaarden (zo mogelijk uitgedrukt in natuurdoeltypen), en dan vooral de snelheid waarmee deze te vervangen zijn. De kwaliteitstoeslag is een opslag op het te compenseren oppervlak natuur. Natuur, en zeker de rol die de factor tijd daarin speelt, is in feite niet vervangbaar. Bos ouder dan 50 jaar is niet te vervangen door bos ouder dan 50 jaar. Vervangen betekent jong bos, met een achterstand van 50 jaar en zelfs meer als je agrarische, rijke grond eerst geschikt moet maken voor natuur: verschraling kost tijd. Die achterstand kun je heel moeilijk inhalen. Daarom is het eerste uitgangspunt om aantasting van natuur zoveel mogelijk te minimaliseren.

Taakstelling Diesdonk

Het te compenseren effect van het realiseren van een bedrijventerrein op de locatie Diesdonk betreft ruimtebeslag op GHS-natuur, gebiedscategorie 'overig bos- en natuurgebied', GHS Landbouw, gebiedscategorie 'leefgebied struweelvogels' en op bestemt gebied uit het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied van gemeente Asten, categorie 'landschappelijke- en natuurwaarden'. Het ruimtebeslag op deze beschermde natuurwaarden betreft een totale oppervlakte van 55,86 hectare.

Het bosje dat is begrensd binnen gebiedscategorie 'overig bos- en natuurgebied' valt onder het natuurdoeltype 'multifunctioneel bos' en betreft een oppervlakte van 0,87 hectare. De houtsingel is in het nieuwe Ontwerp Bestemmingsplan bestemd als 'landschapselement'. Hij ligt daarbij binnen een gebied dat in hetzelfde bestemmingsplan (en in tegenstelling tot de GHS) bestemd is als 'leefgebied struweelvogels'. De houtsingel heeft een oppervlakte van 1,09 hectare. Voor de compensatie van bos bepaald de ouderdom de kwaliteitstoeslag die bij de compensatie dient te worden ingezet. Het loofbosje bestaat al meer dan 100 jaar. Aanwezige eiken zijn ouder dan 50 jaar. De bomen in de houtsingel zijn circa 25 jaar oud. Voor beide natuurwaarden is de ontwikkeltijd 25 tot 100 jaar. Hiervoor is een kwaliteitstoeslag van 2/3 van het te compenseren oppervlakte vereist.

Voor het leefgebied struweelvogels is geen natuurdoeltype vastgesteld. Het compenseren van enkel de oppervlakte feitelijk ruimtebeslag is niet de juiste wijze om de taakstelling voor deze natuurwaarde in te vullen. Compensatie van 'leefgebied struweelvogels' betekent eerder het terugbrengen van de aard en kwaliteit van de aangetaste waarden (landschapselementen en kleinschaligheid) en de functionaliteit hiervan. Een goede methode is om een vergelijkbare oppervlakte landschapselementen als er verloren gaat, aan te leggen in een compensatiegebied van vergelijkbare grootte. In hoofdstuk 5 wordt een inrichtingsplan uitgewerkt voor de compensatietaakstelling voor het leefgebied struweelvogels.

Tabel 3.2Compensatietaakstelling voor
plangebied Diesdonk

Gebiedscategorie GHS	Natuurdoel (type)	Oppervlakte ruimtebeslag	Kwaliteitstoetslag	Taakstelling
GHS Natuur, overig bos- en natuurgebied	Multifunctioneel bos	0,87 hectare	0,56 hectare (2/3)	1,45 hectare
GHS Landbouw, leefgebied struweelvogels		53,90 hectare	0 hectare	Maatwerk
Bestemmingsplan Asten, landschappelijke- en natuurwaarden		1,09 hectare	0,73 hectare (2/3)	1,82 hectare
Totaal		55,86 hectare	1,29 hectare	3,27 hectare + maatwerk

De taakstelling voor het verlies van 53,90 hectare 'leefgebied struweelvogels' is maatwerk. Er is hiervoor geen natuurdoeltype vastgesteld. Belangrijk hier zijn (landschaps-)structuren en (a-)biotische omstandigheden waardoor een gebied geschikt is voor vogelsoorten die indicatief zijn voor kleinschalige landschappen (struweelvogels).

De totale compensatietaakstelling voor het plangebied Diesdonk is weergegeven in tabel 3.2 en bedraagt 3,27 hectare bos en houtsingel plus het benodigde maatwerk als het gaat om het compenseren van geschikt leefgebied struweelvogels.

HOOFDSTUK

4 Selectie van geschikte compensatielocaties

4.1**INLEIDING**

Bij de workshop 'natuurcompensatie MEROS' op 16 april 2009, zijn door de deelnemers de meest geschikte compensatiegebieden gekozen waar de compensatietaakstelling van het plangebied Diesdonk kan plaatsvinden. Aan de workshop namen deel de gemeente Helmond en Asten, SRE, Provincie Noord-Brabant, BMF en ZLTO. In het voor- en natraject hebben ook waterschap Aa en Maas, waterschap De Dommel, DLG en de gemeenten Geldrop-Mierlo, Laarbeek en Someren een belangrijke bijdrage geleverd. De natuurbeherende instanties (Brabants Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten) hebben zich tijdens de workshop laten vertegenwoordigen door de BMF.

In dit hoofdstuk wordt de gehanteerde systematiek en de argumentatie uit de workshop beschreven. Vervolgens wordt verder ingezoomd op de gekozen gebieden waarbij onder andere het netto beschikbare oppervlak wordt bepaald en mogelijke andere ruimteclaims worden bekeken.

Tot slot wordt voor het plangebied (Diesdonk) een voorstel gedaan voor het compensatiegebied dat het beste aansluit op de geformuleerde compensatietaakstelling en waarvoor, na overeenstemming met de betrokken partijen, een inrichtingsvoorstel wordt uitgewerkt.

4.2**AANPAK VOOR DE SELECTIE VAN ZOEKGEBIEDEN VOOR NATUURCOMPENSATIE**

Samen met de betrokken organisaties is gezocht naar kansrijke compensatiegebieden binnen het plangebied MEROS en direct daarbuiten. Voor het plangebied Diesdonk kwamen vier kansrijke compensatiegebieden naar voren. Deze gebieden zijn op kaart weergegeven en kort beschreven in bijlage 1 (tezamen met de compensatiegebieden voor het plangebied BZOB-bos).

De volgende criteria zijn gebruikt bij de selectie van potentiële gebieden voor het uitvoeren van de natuurcompensatie (zoekgebieden):

- Compensatie dient bij voorkeur in de directe omgeving plaats te vinden, maar in elk geval binnen het oostelijke deel van het SRE-gebied.
- Compensatie vindt plaats in:
 1. de GHS (natuurontwikkelingsgebied, struweelvogelgebied en RNLE-landschapsdeel), maar buiten de EHS,
 2. landschapsecologische zones (Reconstructieplan);
 3. waterbergingsgebieden of

4. agrarisch gebied, waardoor gezorgd wordt voor vergroting van bestaande natuurgebieden, verbinding tussen bestaande natuurgebieden en/of een versterking van een beekdal.

Het ontwikkelen van de gewenste natuurwaarden in deze potentiële compensatiegebieden is afhankelijk van de huidige (a-)biotische omstandigheden in het gebied, de visie van betrokken organisaties en wensen van de toekomstige terreinbeheerder. Deze huidige (a-)biotische omstandigheden spelen in de verdere uitwerking slechts een ondergeschikte rol. De aangegeven oppervlaktes in bijlage 1 zijn bruto-oppervlaktes. Door aanwezige bebouwing, andere bestemmingen of niet geschikte (a-)biotische omstandigheden is de netto-oppervlakte in de praktijk kleiner.

4.3

BEPALING VAN MEEST GESCHIKTE COMPENSATIEGEBIEDEN

Aan de hand van de kaart met potentiële compensatiegebieden (bijlage 1) is door de deelnemers aan de workshop een keuze gemaakt van meest geschikte compensatiegebieden die nader bekeken en uitgewerkt worden.

Voor de definitieve keuze van geschikte gebieden, is van belang op basis van welke uitgangspunten keuzes worden gemaakt. De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- Compensatie moet maximaal bijdragen aan structuurversterking van de bestaande GHS.
- Compensatie vindt plaats zo dicht mogelijk bij Diesdonk (nabijheidsbeginsel).
- Compensatie mag niet ten kosten gaan van een goede agrarische structuur.
- Verwerving van gronden moet haalbaar zijn.
- Voor compensatie moet maatschappelijk draagvlak zijn.

De definitieve keuze wordt grotendeels bepaald door welk uitgangspunt men kiest. Tevens speelt een rol dat de (bruto-)oppervlakte van sommige zoeklocaties te klein is voor volledige compensatie, zodat een combinatie van meerdere zoeklocaties nodig is. Tijdens de uitwerking van de gekozen compensatiegebieden dient de netto-oppervlakte (na aftrek van bebouwing etc.) echter nog te worden bepaald, voor inzicht in de maximaal beschikbare (netto) oppervlakte waar kan worden gecompenseerd. In de workshop is in eerste instantie een voorkeursvolgorde bepaald, waarbij de compensatie het eerst wordt gerealiseerd binnen het eerst gekozen gebied. Als de compensatie daar niet of niet volledig is te realiseren, wordt het tweede gekozen gebied aangepakt etc. Zo is er steeds 'reservecapaciteit' voor compensatie als compensatie in de eerst gekozen gebieden niet (volledig) lukt. Hierbij wordt opgemerkt dat compensatie op meerdere locaties alleen acceptabel is als die locaties bij elkaar bijdragen aan een sterkere GHS. In die zin zijn tijdens de workshop combinaties gemaakt van locaties die met elkaar te maken hebben. Anders betekent verdeling van compensatie over meerdere locaties versnippering van natuur.

Voor Diesdonk is hieronder aangegeven wat de resultaten zijn uit de workshop.

De gehanteerde nummering van de gebieden komt overeen met de nummering op de kaart met zoekgebieden in bijlage 1.

Voorkeursvolgorde:

A. gebied 1, Diesdonk/beekdal Aa

B. gebied 3, Bakelse Beemden en Groene Peelvallei.

4.3.1

ONDERBOUWING VAN DE VOORKEURSVOLGORDE

De keuze van de bovenstaande gebieden is in de workshop als volgt onderbouwd:

Gebied 1, Diesdonk/beekdal Aa; het waterschap heeft hier een waterbergingsopgave, waar struweelontwikkeling goed mee gecombineerd kan worden. Voor de Aa en Astense Aa zijn in het Waterbeheerplan 2010 - 2015 van waterschap Aa en Maas concrete doelstellingen geformuleerd voor beekherstel/inrichting EVZ. Bestaande struwelen langs de grens met Diesdonk en het bosje zouden kunnen blijven liggen/worden ingepast in een groen bedrijventerrein. Een nadeel is er echter de aanwezige geluidsbelasting (aanvullend onderzoek nodig) van bestaande infrastructuur.

Gebied 3, Bakelse Beemden; inrichting als natuur levert hier een regionale structuurversterking op voor de GHS. Het waterschap heeft hier een doelstelling voor waterberging, waar struweelontwikkeling goed mee lijkt te combineren. Voor de Bakelse Aa en Karweise Loop zijn in het Waterbeheerplan 2010 - 2015 van waterschap Aa en Maas concrete doelstellingen geformuleerd voor beekherstel / inrichting EVZ. Inrichting van struweelvogelgebied kan gecombineerd worden met (extensieve) landbouw.

4.3.2

ONDERBOUWING VOOR HET AFVALLEN VAN DE OVERIGE ZOEKGEBIEDEN

De overige zoekgebieden zijn niet gekozen als meest kansrijke compensatiegebieden. Aan de hand van onderstaande onderbouwing worden de redenen hiervoor kort toegelicht.

Gebied 2, Beekdal Astense Aa; Voor de Astense Aa zijn in het Waterbeheerplan 2010 - 2015 van waterschap Aa en Maas concrete doelstellingen geformuleerd voor beekherstel/inrichting EVZ. De mogelijke inrichting van het gebied betreft een mogelijkheid voor de vergroting van het EHS-gebied. Natuurcompensatie betreft hier een kwaliteitsimpuls en niet zozeer de realisatie van een nieuw natuurgebied.

Gebied 4, Peel-Stippelberg; Dit gebied was eerder in de reconstructie in beeld voor realisatie van een robuuste ecologische verbinding. Dit bleek niet haalbaar en het is om die reden niet logisch dit gebied nu weer op de kaart te zetten (te weinig draagvlak bij landbouw).

4.4

ANALYSE GESCHIKTE COMPENSATIEGEBIEDEN

In deze paragraaf wordt verder ingezoomd op de meest geschikte compensatiegebieden om te bepalen of het haalbaar is hier de compensatietaakstelling te realiseren. De ligging van beide gebieden is in bijlage 2 op kaart weergegeven. Per gebied wordt de netto-oppervlakte bepaald. Daarnaast wordt gekeken naar andere ontwikkelingen / ruimteclaims in het gebied waardoor de beschikbare oppervlakte voor compensatie lager kan uitvallen. Ook andere zaken die mogelijkheden voor natuurontwikkeling in het gebied beperken worden belicht.

In de analyse is nog niet gekeken naar beperkende factoren die pas bij veldonderzoek of op kavelniveau kunnen worden vastgesteld. Van de bereidheid van eigenaren om mee te werken is slechts een globale inschatting gemaakt. Vanwege deze onzekerheid is in de analyse ook gekeken naar het verschil ("reserve"capaciteit) tussen de taakstelling en de geschatte netto oppervlakte. Naarmate de reservecapaciteit groter is, biedt een gebied meer flexibiliteit bij het concreet invullen van de compensatie.

Taakstelling Diesdonk

De geformuleerde compensatietaakstelling voor Diesdonk behelst de compensatie van struweelvogelgebied door aanplant van een bosje, houtsingels en landschapselementen met een totale oppervlakte van 10 hectare. Dit dient bij voorkeur gerealiseerd te worden in een gebied van circa 54 hectare, omdat dit ook de oppervlakte is van het struweelvogelgebied dat verloren gaat.

Om verwarring te voorkomen wordt de eerder gehanteerd nummering van de gebieden (bijlage 1 en 2) in de komende paragrafen niet meer toegepast.

4.4.1

GEBIED DIESDONK/BEEKDAL AA

Dit compensatiegebied ligt in het beekdal van de Aa en de Astense Aa en grenst aan de west- en noordzijde van het plangebied Diesdonk. Dit beekdal is momenteel begrensd als 'leefgebied struweelvogels' en wordt intensief agrarisch gebruikt (maisakkers en grasland). Het waterschap Aa en Maas heeft in dit beekdal een beekherstel, EVZ (Astense Aa) en waterbergingsopgave. Toekomstige waterberging is hier de belangrijkste functie. Eventuele natuurontwikkeling moet daardoor in dienst staan van deze functie en niet belemmerend werken. De natuurontwikkeling kan wel bijdragen aan het beekherstel van beide beken. Het verlies van struweelvogelgebied kan direct grenzend aan de locatie waar het verloren gaat worden gecompenseerd. De waarde van de omgeving als struweelvogelgebied blijft daarmee behouden. Het beekdal kan worden ingericht en versterkt als struweelvogelgebied door realisatie/aanplant van landschapselementen.

Netto oppervlakte

De aanwezige bebouwing in het gebied is niet meegenomen bij de oppervlaktebepaling. Het aanwezige zandpad is wel binnen de begrenzing gehouden, omdat deze prima past bij de gewenste inrichting als struweelvogelgebied.

In tegenstelling tot de Aa is de Astense Aa in het Streekplan en Reconstructieplan aangewezen als ecologische verbindingszone (EVZ). In de gewijzigde 'Beleidsregel subsidie natuur en landschap' (2008) stelt de provincie Noord-Brabant 100% subsidie beschikbaar voor het verwerven van (landbouw-)grond en het inrichten van ecologische verbindingszones gelegen buiten de bebouwde kom. Deze regeling is geldig in de jaren 2008 tot en met 2011 voor gemeenten en waterschappen en alleen van toepassing op dat deel van de verbindingszone dat breder is dan gemiddeld 10 meter per strekkende kilometer, maar niet breder is dan gemiddeld 25 meter per strekkende kilometer. Omdat via deze subsidieregeling voor de eerste 25 meter vanaf de beek al gelden beschikbaar zijn, kan deze zone niet worden meegenomen binnen de begrenzing van het compensatiegebied Diesdonk/beekdal Aa. We gaan er hierbij van uit dat de compensatie voor 2011 is geregeld. In het gebied liggen, naast de beekherstel en waterbergingsopgave van het waterschap en de EVZ, geen andere ruimteclaims. Met aftrek van de aanwezige bebouwing en de 25 meterzone langs de Astense Aa heeft het gebied een netto-oppervlakte van 53,1 hectare.

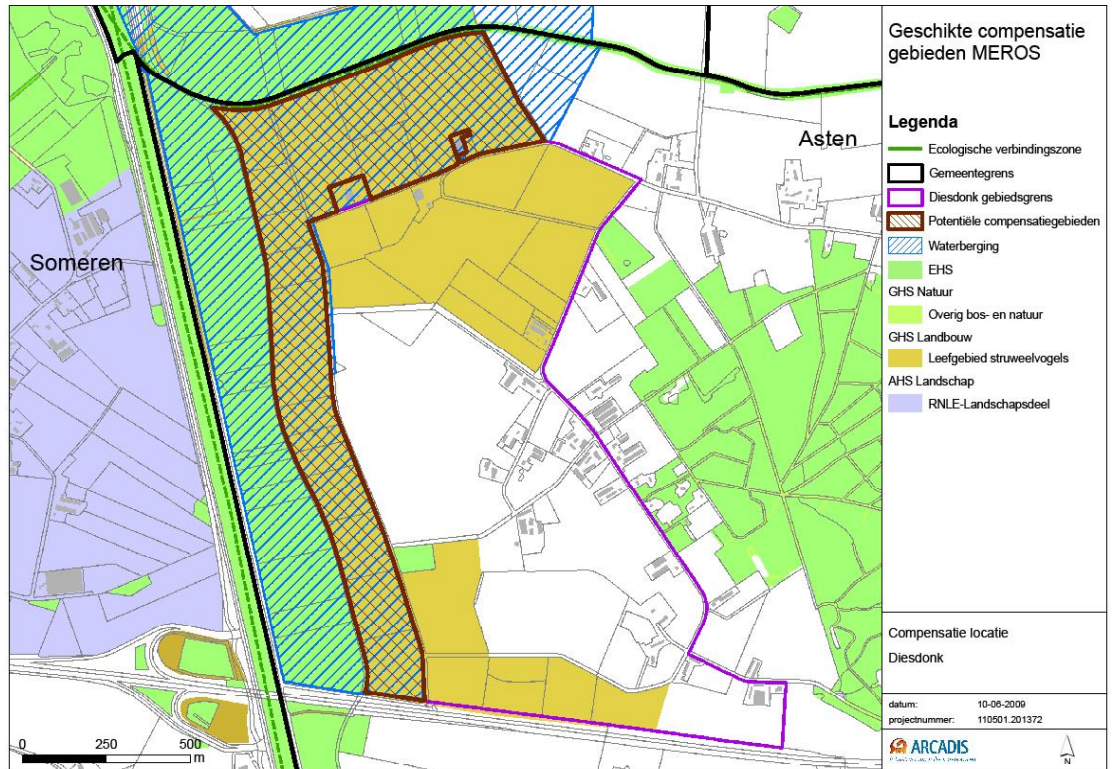
Knelpunten

- Een nadeel is de geluidsbelasting (aanvullend onderzoek nodig) van bestaande infrastructuur en het te realiseren bedrijventerrein.
- Door het gebied lopen bovengrondse hoogspanningslijnen met bijbehorende hoogspanningsmasten. Voor het transportnet van 380 kV geldt een belaste strook van 36 meter aan weerszijde van het hart van de hoogspanningslijnen. Begroeiing in deze zone is alleen toegestaan als deze 6 meter onder de leidingen blijft. De aanwezigheid van deze hoogspanningsleiding legt een beperking (ruimte en inrichting) op de invulling van de compensatietaakstelling.

- Mogelijk wordt de ontsluitingsweg van het bedrijventerrein Diesdonk aangesloten op de Provinciale weg langs de Zuid-Willemsvaart. Dit zou betekenen dat de ontsluitingsweg door het compensatiegebied gaat lopen, waardoor de beschikbare oppervlakte voor compensatie kleiner uitvalt. Tevens heeft deze ontsluitingsweg een versnipperend en verstrend effect op het compensatiegebied.

Afbeelding 4.1

Netto begrenzing van
compensatiegebied
Diesdonk/beekdal Aa.

Haalbaarheid van compensatietaakstelling

De netto oppervlakte van het gebied is iets kleiner dan de voorgestelde 54 hectare, maar desalniettemin groot genoeg om de benodigde 10 hectare aan landschapselementen te realiseren. Er is echter geen 'overcapaciteit' waarop kan worden teruggevallen wanneer bepaalde gronden niet verworven kunnen worden of verloren gaan door nieuwe infrastructuur. Bij de inrichting moet rekening gehouden worden met de beperkingen die de aanwezigheid van hoogspanningsleidingen met zich meebrengt.

Bestaande struwelen langs de grens met Diesdonk en het bosje in het plangebied Diesdonk zouden kunnen blijven liggen/worden ingepast in een groen bedrijventerrein. Het is niet direct zo dat hierdoor minder compensatie nodig is, ook de open ruimte is een belangrijk aspect van struweelgebied. Maar het inpassen van bestaand groen zorgt wel voor een verdere versterking van het totale struweelgebied.

4.4.2

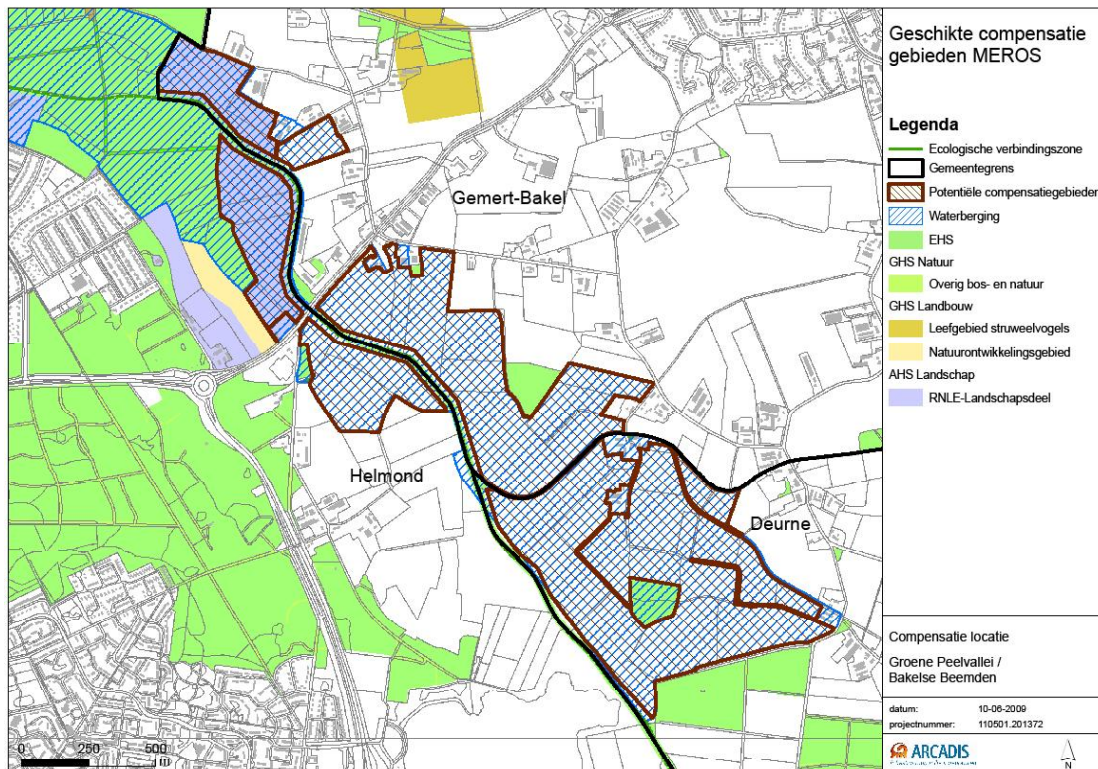
GEBIED BAKELSE BEEMDEN EN GROENE PEELVALLEI

Dit gebied omvat een gedeelte van waterbergingsgebieden Bakelse Beemden en Groene Peelvallei, in het beekdal van de Oude Aa. Waterschap Aa en Maas moet dit gebied voor waterberging inrichten en aanvullend hierop is natuurcompensatie mogelijk. Eventuele natuurontwikkeling moet in dienst staan van de functie waterberging en mag niet belemmerend werken. De natuurontwikkeling kan wel bijdragen aan het beekherstel van de Bakelse Aa en de Kawaise Loop.

Met de realisatie/aanplant van landschapselementen kan de waarde van het gebied als leefgebied struweelvogels worden vergroot. Momenteel wordt het gebied intensief agrarisch gebruikt. Ontwikkeling in het beekdal van de Oude Aa/waterbergingsgebied kan aansluiten op het herinrichtingsplan van de Kaweische Loop.

Afbeelding 4.2

Netto begrenzing van compensatiegebied Bakelse Beemden en Groene Peelvallei. De begrenzing komt overeen met het Ontwerp Waterbeheerplan 2010-2015 van waterschap Aa en Maas.

Netto oppervlakte

De aanwezige bebouwing, infrastructuur en waterlopen zijn niet meegenomen bij de oppervlaktebepaling. De Oude Aa is begrensd als EVZ. Vanwege beschikbare provinciale subsidie is een zone van 25 meter langs de beek eveneens buiten de begrenzing van het compensatiegebied gehouden (zie ook de uitleg bij gebied Diesdonk/beekdal Aa). Een verdubbeling van de N279 gepaard gaande met een omleiding om Dierdonk heeft mogelijk consequenties voor het gebied. Duidelijkheid hierover ontstaat echter pas op het moment dat gekozen wordt voor de omleiding om Dierdonk en de wijze waarop het tracé gaat lopen. De uiteindelijke keuze gebaseerd op een nog op te stellen planMER is er pas bij de definitieve vaststelling van de provinciale structuurvisie, die volgens de huidige planning voorzien is in het voorjaar van 2010. Omdat nog niet zeker is of het tracé door of langs het gebied gaat lopen is het niet meegenomen bij de bepaling van de netto begrenzing. In het gebied liggen, naast de waterbergingsopgave van het waterschap, de EVZ en de mogelijke rondweg, geen andere ruimteclaims. Met aftrek van de aanwezige bebouwing en de 25 meter-zone langs de Oude Aa heeft het gebied een netto-oppervlakte van 132,8 hectare.

Knelpunten

- Hoewel de inrichting van struweelvogelgebied gecombineerd kan worden met agrarische bedrijfsvoering, heeft de keuze van dit gebied niet de voorkeur van de ZLTO. Het gebied is momenteel een waardevol agrarisch gebied.
- Een verdubbeling van de N279 gepaard gaande met een omleiding om Dierdonk heeft mogelijk consequenties voor het gebied. De uiteindelijke keuze voor de omleidingsvariant wordt in 2010 genomen. Aangezien de natuurcompensatie niet voor de korte maar de lange termijn bedoeld is, kan een omleiding om Dierdonk consequenties hebben voor de beschikbare oppervlakte voor compensatie.

Haalbaarheid van compensatietaakstelling

De beschikbare oppervlakte is ruim voldoende om de taakstelling te realiseren. Door de compensatie te combineren met het inrichten van de EVZ Oude Aa kan een structuurversterking voor de GHS gerealiseerd worden. De 'natte' verbindingzone tussen de Brouwhuissche Heide en de Bakelse Beemden kan hierdoor robuuster worden ingevuld.

4.5**MEEST GESCHIKTE COMPENSATIEGEBIED**

Op basis van de bovenstaande gebiedsbeschrijvingen is in overleg met de betrokken partijen geconcludeerd dat het compensatiegebied Diesdonk/Beekdal Aa het beste aansluit op de geformuleerde compensatietaakstelling en dat de haalbaarheid voor uiteindelijke realisatie hier het grootst is. De compensatie voor het plangebied Diesdonk kan worden gerealiseerd in het beekdal van de Aa en de Astense Aa.

Het struweelvogelgebied wordt direct grenzend aan het gebied waar het verloren gaat versterkt. De compensatie vindt plaats in een gebied dat al als struweelvogelgebied is begrensd en dat kwalitatief kan worden versterkt.

Inpassing van bestaande groenstructuren in het nieuwe bedrijventerrein vergroot daarbij de robuustheid van het totale oppervlak struweelvogelgebied.

Tot slot gaat het inrichten van dit gebied niet ten koste van een waardevolle agrarische structuur.

HOOFDSTUK

5 Inrichtingsplan voor compensatiegebied Diesdonk / beekdal Aa

5.1

INLEIDING

In de Beleidsregel natuurcompensatie van de Provincie Noord-Brabant (2005) worden aan compensatie de volgende eisen gesteld:

- Allereerst moet invulling worden gegeven aan landschappelijke inpassing en mitigatie.
- Er moet een nieuwe gelijkwaardige ecologische samenhang ontstaan.
- De nieuwe natuur moet van gelijke aard zijn als de verloren gegane natuur.
- De functionaliteit van de groene hoofdstructuur moet in tact blijven.
- De verloren gegane oppervlakte moet vervangen worden door een gelijke oppervlakte plus kwaliteitstoelage.
- Ook omgevingsinvloeden (zoals verstoring) moeten gecompenseerd worden.
- compensatie moet plaatsvinden in de omgeving van de ingreep, buiten de EHS, maar bij voorkeur binnen de GHS.
- Compensatie buiten de GHS mag niet ten koste gaan van een goede agrarische structuur.
- Zo mogelijk moet worden aangesloten op landschapsbeleidsplannen van de betreffende gemeenten.
- Inrichting van compensatiegebieden en waarborgen van een duurzaam beheer behoort ook tot de compensatietaak.
- Compensatie mag niet leiden tot versnippering van natuur, robuustheid in groene structuren dient gewaarborgd te zijn.

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke wijze de compensatie kan worden ingevuld binnen de compensatielocatie Diesdonk/beekdal Aa. Met de keuze van deze locatie wordt tegemoet gekomen aan de bovenstaande begrippen: 'nieuwe gelijkwaardige ecologische samenhang', 'natuur van gelijke aard', 'functionaliteit van de GHS blijft intact' en 'compensatie in de omgeving van de ingreep'.

In paragraaf 5.2 is voor het plangebied Diesdonk een voorlopig inrichtingsplan geschetst waarmee het compensatieplan ook aan de overige, hierboven genoemde begrippen voldoet.

5.2

VOORLOPIG INRICHTINGSPLAN VOOR COMPENSATIEGEBIED DIESDONK/BEEKDAL AA

In deze paragraaf wordt voor het compensatiegebied het voorlopige inrichtingsplan beschreven. Het inrichtingsplan behelst de voorlopige inrichting van het compensatiegebied. Pas als duidelijk is welke gronden verworven kunnen worden kan een definitief inrichtingsplan gemaakt worden.

De inrichting van het compensatiegebied is afgestemd met de (a-)biotische omstandigheden in het gebied, de relatie met de omgeving en de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de deelgebieden vanuit het (ontwerp) bestemmingsplan van de gemeente Asten en het Waterbeheerplan 2010 - 2015 van waterschap Aa en Maas.

Taakstelling

De compensatietaakstelling voor het plangebied Diesdonk bedraagt 3,27 hectare loofbos / houtsingel plus maatwerk voor het verlies van leefgebied struweelvogels.

Er verdwijnt 53,90 hectare 'leefgebied struweelvogels'. De compensatie wordt gerealiseerd binnen een open agrarisch gebied van ongeveer dezelfde grootte. Binnen het compensatiegebied Diesdonk/beekdal Aa worden landschapskenmerken gerealiseerd (kleinschalige percelering, zandpaden, sloten, begroeiing als kleine bosjes, houtwallen, heggen, struikopslag, bramen en ruigtes) waarmee goede voorwaarden gecreëerd worden voor struweelvogels. Het agrarische gebruik is bij voorkeur extensief.

Binnen de begrenzing van het 'leefgebied struweelvogels' in plangebied Diesdonk zijn momenteel struweel, houtsingels, bos, laanbeplanting en zandpaden aanwezig. De totale lengte van deze landschapselementen (zonder de begrensde houtsingel) bedraagt naar schatting 6000 meter (Topografische Atlas, Google Earth). Voor de aanleg van landschapselementen wordt een minimale breedte van 10 meter gehanteerd. Binnen het compensatiegebied dient dan 6 hectare landschapselementen te worden gerealiseerd.

Samenvattend is de totale compensatie (bosje, houtsingel, landschapselementen) van $3,27 + 6 = 9,27$ hectare, in een gebied van ongeveer dezelfde omvang als het huidige leefgebied struweelvogels. Met de aanleg van een kleinschalige structuur vindt op deze wijze een kwaliteitsverbetering plaats binnen reeds begreind leefgebied struweelvogels. In bijlage 3 is de kaart met de inrichtingsschets opgenomen. Hieronder wordt de inrichtingsschets toegelicht.

Toelichting

Het gebied is momenteel in intensief agrarisch gebruik. Naast laanbeplanting is er weinig begroeiing aanwezig binnen het gebied. In het gebied zijn 2 agrarische bedrijven aanwezig die waarschijnlijk een groot deel van de gronden in eigendom hebben. Mogelijk willen deze agrariërs de toekomstige percelen beheren middels extensieve beweiding en akkerbouw. Door het gebied lopen bovengrondse hoogspanningslijnen met bijbehorende hoogspanningsmasten. Voor het transportnet van 380 kV geldt een belaste strook van 36 meter aan weerszijde van het hart van de hoogspanningslijnen. Begroeiing in deze zone is alleen toegestaan als deze 6 meter onder de leidingen blijft. De aanwezigheid van deze hoogspanningsleiding legt een beperking (ruimte en inrichting) op de invulling van de compensatietaakstelling.

Het waterschap Aa en Maas heeft in dit beekdal een beekherstel, EVZ (Astense Aa) en waterbergingsopgave. Toekomstige waterberging is hier een belangrijke functie. Eventuele natuurontwikkeling moet daardoor in dienst staan van deze functie en niet belemmerend werken. De natuurontwikkeling kan wel bijdragen aan het beekherstel van beide beken.

In bijlage 3 is de inrichtingsschets van het gebied Diesdonk/beekdal Aa weergegeven. In het gebied wordt de compensatietaakstelling voor de beschikbare netto-oppervlakte van 53,1 hectare op de volgende wijze vorm gegeven:

- Door de aanleg van kleine percelen inheems loofbos en houtsingels wordt de taakstelling van 10 hectare landschapselementen gerealiseerd.

- Houtsingels volgen zoveel mogelijk het bestaande verkavelingspatroon. Percelen worden waar nodig verkleind wat verder bijdraagt aan de kleinschaligheid van het gebied.
- Onder de hoogspanningsmasten worden geen houtsingels of loofbos aangeplant. Plaatselijk is er voor gekozen om onder de hoogspanningsleidingen wel laagblijvend inheems struikgewas aan te planten.
- Bestaand agrarisch gebruik wordt zoveel mogelijk geëxtensiverd. Op de akkers vindt extensieve akkerbouw of beweiding plaats. Kruidenrijke graslanden ontstaan ook door akkers 1 maal per jaar te maaien en dit maaisel af te voeren.
- Voor zover de randvoorwaarden uit de Keur van het waterschap dit toelaten, worden langs de beek en sloten her en der knotwilg en els aangeplant.
- Bestaande groenstructuren in het plangebied Diesdonk zouden kunnen blijven liggen/worden ingepast in een groen bedrijventerrein. Het inpassen van bestaand groen zorgt voor een verdere versterking van het totale struweelvogelgebied.

Compensatie-eisen

Bij de locatiekeuze en inrichting van het compensatiegebied wordt op de volgende wijze aan de uitgangspunten van de provincie voor compensatie voldaan:

- Landschappelijke inpassing en mitigatie. Bij het inrichtingsplan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de karakteristieken van het landschap. Daarbij vindt een kwaliteitsverbetering van bestaand 'leefgebied struweelvogels' plaats. Het inpassen van bestaande groenstructuren in een groen bedrijventerrein kan voor een verdere versterking van het totale struweelvogelgebied zorgen.
- Gelijkwaardige ecologische samenhang. Door inrichting van bestaand 'leefgebied struweelvogels' wordt aan deze voorwaarde voldaan.
- Nieuwe natuur van gelijke aard als de verloren gegane natuur. Door weer leefgebied struweelvogels te realiseren die aansluit op de bestaande structuur wordt hieraan voldaan.
- Functionaliteit GHS blijft intact door compensatie uit te voeren in lokale GHS.
- Compensatie vindt één op één plaats, binnen de GHS, aangevuld met de kwaliteitstoelage.
- Verstoring van natuur door de ingreep is niet aan de orde.
- Compensatie vindt plaats buiten de EHS, maar binnen de GHS 'Leefgebied struweelvogels'.
- Goede agrarische structuur; momenteel is het gebied in intensief agrarisch gebruik. De begrenzing als waterbergingsgebied legt echter een beperking op de kwaliteit van het agrarisch gebruik.
- Aansluiten op landschapsbeleidsplannen. Er wordt aangesloten op het (ontwerp) bestemmingsplan van de gemeente Asten en het Waterbeheerplan 2010 - 2015 van waterschap Aa en Maas.
- Inrichting en duurzaam beheer. Inrichting en beheer moet nog worden afgestemd tussen gemeenten, provincie en natuurbeherende instanties.
- Robuustheid. Door bestaand leefgebied struweelvogels op te waarderen blijft de robuustheid van doeltype en de GHS bestaan.

5.3**REALISATIETERMIJN EN ZEKERSTELLING**

Ten aanzien van de realisatietermijn en de zekerstelling van de uitvoering dient met het volgende rekening te worden gehouden.

Realisatietermijn compenserende maatregelen

1. De uitvoering van het compensatieplan dient uiterlijk gelijktijdig met de voltooiing van de versturende ingreep gestart te zijn.
2. In een tijdschema dat deel uitmaakt van de uitvoeringsovereenkomst leggen betrokken partijen vast wanneer er met de uitvoering van de compensatie wordt begonnen en wanneer deze dient te zijn afgerond.

Zekerstelling uitvoering

1. De planologische verankering van de compensatie wordt geregeld in een bestemmingsplan.
2. Tegelijkertijd met het aan GS aanbieden van het aantastende plan, dient ook het plan waarin de compenserende bestemming wordt geregeld te worden voorgelegd.
3. Om de feitelijke uitvoering en het beheer van het natuurcompensatieplan te garanderen, sluiten de initiatiefnemer en gemeente een overeenkomst; deze overeenkomst maakt onderdeel uit van het natuurcompensatieplan.
4. Indien de provincie initiatiefnemer is, wordt een overeenkomst tussen de gemeente en de provincie gesloten.
5. In de overeenkomst wordt bepaald dat de uitvoering van de compensatie zal plaatsvinden conform het compensatieplan.
6. Wanneer er sprake is van een overeenkomst tussen de gemeente en de provincie wordt geen boetebeding opgenomen.

HOOFDSTUK

6 Kostenindicatie

Tabel 6.1 geeft een globale indicatie van de kosten voor verwerving (incl. schadeloosstelling) en inrichting van de compensatiegronden. Hierbij is uitgegaan van de aankoop van 53 hectare aan percelen en de inrichting van 10 hectare bos en houtsingel.

Bij inrichting zijn kosten opgenomen voor het geschikt maken van het gebied door middel van maaien/klepelen, opruimen en inzaaien. Bij de inrichting is uitgegaan van aanplant van bosplantsoen (voor inheems loofbos en houtsingels) met 4.500 stuks per hectare.

De inrichtingskosten voor bosplantsoen omvat aankoop en aanplant van het bosplantsoen. Voor beheer van het bosplantsoen is uitgegaan van 2 maal per jaar maaien voor de eerste 5 jaar. Beheer na deze 5 jaar wordt niet direct noodzakelijk geacht. In het eerste jaar wordt uitval van bomen vervangen (inboet)

In een aparte tabel is een globale inschatting gemaakt voor de aankoopprijs van aanwezige agrarische bedrijven in en grenzend aan het compensatiegebied.

In de kostenraming zijn geen kosten opgenomen voor verschravingsmaatregelen, zoals het verwijderen van de bouwvoor. Verschraving van akkers vindt plaats door extensieve beweiding of akkerbouw. Ook door 1 maal per jaar te maaien en het maaisel af te voeren kunnen percelen verschraald worden. Voor dit maaibeheer zijn geen kosten opgenomen.

Tabel 6.1

Indicatie van globale kosten voor verwerving van 53 hectare en inrichting en beheer van 10 hectare bosplantsoen in compensatielocatie Diesdonk/beekdal Aa.

Kostenpost	Eenheidsprijs per ha (€)	Hoeveelheid (ha)	Kosten (€)	
Verwerving				
Percelen	75.000	53	Subtotaal	3.975.000
Inrichting				
Maaien, inzaaien etc.	1.600	10	Subtotaal	16.000
Bosplantsoen	9.000	10	Subtotaal	90.000
Beheer				
Maaien (5 jaar)	7.500	10	Subtotaal	75.000
Inboet (1 jaar)	1.500	10	Subtotaal	15.000
Totaal				4.171.000

Tabel 6.2

Geschatte verwervingskosten voor agrarische bedrijven bij compensatielocatie Diesdonk/beekdal Aa.

Bedrijven	Geschatte aankoopprijs per bedrijf (€)	Subtotaal (€)
2 bedrijven	1,5 miljoen	3 miljoen
Totaal		3 miljoen

De totale kosten voor verwerving, inrichting en beheer komen globaal op ruim 7 miljoen euro. Voor de locatie Diesdonk is dit per netto uit te geven hectare bedrijventerrein (95 ha) globaal € 75.484,-.

Dit bedrag per netto uitgeefbare hectare wordt kleiner wanneer de agrarische bedrijven in het compensatiegebied niet (allemaal) worden aangekocht.

HOOFDSTUK

7

Gebruikte literatuur

ARCADIS, 2009a. MER Oostelijk deel van de stedelijke regio (MEROS). In opdracht van gemeenten Asten, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek en Someren.

ARCADIS, 2009b. Natuurcompensatieplan locatie BZOB-bos in aanvulling op MEROS. In opdracht van gemeenten Asten, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek en Someren.

Ministerie van LNV en VROM en de Provincies, 2006. Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS.

Gemeente Asten, 2008. Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Asten. Pouderoyen Compagnons, 2008.

Provincie Noord-Brabant, 2002. Streekplan. Brabant in Balans.

Provincie Noord-Brabant, 2005. Beleidsregel natuurcompensatie.

Provincie Noord-Brabant, 2006. Handreiking Ecologische Bouwstenen. Voor de GHS en AHS in het Streekplan Noord-Brabant 2002.

Provincie Noord-Brabant, 2006. Natuurgebiedsplannen Noord-Brabant.

Waterschap Aa en Maas, 2008. Ontwerp Waterbeheerplan 2010 – 2015. Vastgesteld door het Dagelijks Bestuur d.d. 21 oktober 2008.

BIJLAGE 1

Onderbouwing en kaart van zoeklocaties voor natuurcompensatie

Beschrijving zoeklocaties Diesdonk

Compensatietaakstelling:

0,87 ha bos en circa 55 ha struweelvogelgebied (extensief agrarisch landschap van 55 ha, inrichten met 7 ha landschapselementen zoals: struweel, houtsingel, bos en zandpaden). Voor de compensatie wordt voorgesteld deze in te vullen door in nabijgelegen 'leefgebied struweelvogels' de kwaliteit voor struweelvogels te verhogen.

Potentiële compensatiegebieden:

De nummering van de compensatiegebieden 1 t/m 4 komt overeen met de nummering op de kaart.

1. Beekdal Aa, ten westen en noorden grenzend aan deelgebied Diesdonk. Dit beekdal is momenteel begrensd als 'leefgebied struweelvogels' en wordt intensief agrarisch gebruikt (maïsakkers en grasland). Het beekdal kan worden ingericht als struweelvogelgebied door realisatie/aanplant van landschapselementen. Gebied 1 heeft een bruto oppervlakte van circa: 54 ha.
2. Beekdal van de Astense Aa ter hoogte van het gehucht Baarschot. Het noordelijke deel van dit beekdal is momenteel begrensd als 'leefgebied struweelvogels'. Dit beekdal wordt momenteel agrarisch gebruikt. In het gebied zijn nog restanten van houtsingels aanwezig die herinneren aan een vroeger heggenlandschap. De kwaliteit van het gebied als leefgebied struweelvogels kan verhoogd worden door realisatie/aanplant van landschapselementen. Gebied 2 heeft een bruto oppervlakte van circa: 42 ha.
3. Dit gebied omvat een gedeelte van waterbergingsgebieden Bakelse Beemden en Groene Peelvallei. Waterschap Aa en Maas moet dit gebied voor waterberging inrichten en aanvullend hierop is natuurcompensatie mogelijk. Met de realisatie/aanplant van landschapselementen kan de waarde van het gebied als leefgebied struweelvogels worden vergroot. Momenteel wordt het gebied intensief agrarisch gebruikt. Ontwikkeling in beekdal/waterbergingsgebied kan aansluiten op herinrichtingsplan van de Kaweische Loop. Gebied 3 heeft een bruto oppervlakte van circa: 154 ha.
4. Binnen dit zoekgebied kan een verbindingszone gerealiseerd worden tussen Stippelberg en de Deurnsche Peel. Een viertal delen van het zoekgebied zijn nu begrensd als leefgebied struweelvogels. Dit betreft nu voornamelijk intensief agrarisch gebied. De kwaliteit van het gebied als leefgebied struweelvogels kan verhoogd worden door realisatie/aanplant van landschapselementen. Gebied 4 heeft een bruto oppervlakte van circa: 488 ha. De vier gebieden die als leefgebied struweelvogels zijn begrensd hebben samen een oppervlakte van 223 ha.

Beschrijving zoeklocaties BZOB-bos

Compensatietaakstelling:

Voor BZOB-bos komt de maximale compensatietaakstelling (compensatie van percelen van Helmond én Deurne) op ruim 109 ha 'multifunctioneel bos'.

Potentiële compensatiegebieden:

De nummering van de compensatiegebieden 3 t/m 13 komt overeen met de nummering op de kaart.

3. Dit gebied omvat een gedeelte van waterbergingsgebieden Bakelse Beemden en Groene Peelvallei. Waterschap Aa en Maas moet dit gebied voor waterberging inrichten en aanvullend hierop is natuurcompensatie mogelijk. In het beekdal kan (broek-)bos worden aangeplant. Dit bos kan aansluiten op bestaande bosstructuren van de Bakelsche Beemden en Groene Peelvallei. De kwaliteitstoelage kan worden ingezet voor inrichting van het beekdal met karakteristieke natuurdoeltypen. Momenteel wordt het gebied intensief agrarisch gebruikt. Ontwikkeling in beekdal/waterbergingsgebied kan aansluiten op herinrichtingsplan van de Kaweische Loop. Gebied 3 heeft een bruto oppervlakte van circa: 154 ha.
4. Binnen dit zoekgebied kan een verbindingszone gerealiseerd worden tussen Stippelberg en de Deurnsche Peel. Buiten de delen die nu begrensd zijn als leefgebied struweelvogels is aanplant van bos mogelijk. Dit bos kan aansluiten op de bestaande structuren van de Deurnsche Peel en Stippelberg (als bos rondom het vliegveld gewenst is). De kwaliteitstoelage kan worden ingezet voor inrichting van leefgebied struweelvogels. Gebied 4 heeft een bruto oppervlakte van circa: 488 ha. De gebieden die niet als leefgebied struweelvogels zijn begrensd hebben samen een oppervlakte van 265 ha.
5. Dit gebied ten noorden van Vlieden ligt tegen de Brouwhuissche Heide aan. Dit is een logische locatie om het verlies van het BZOB- bos in de directe omgeving en bij hetzelfde boscomplex te compenseren. Een gedeelte van het zoekgebied is nu begrensd als leefgebied kwetsbare soorten (waarschijnlijk Levendbarende hagedis). De kwaliteitstoelage kan worden ingezet voor inrichting van heidegebied voor deze reptielensoort. Momenteel wordt het gebied intensief agrarisch gebruikt. Gebied 5 heeft een bruto oppervlakte van circa: 80 ha.
6. Bosrealisatie in dit gebied zorgt voor compensatie in hetzelfde boscomplex (Brouwhuissche Heide), waardoor totale oppervlak van dit bosgebied gelijk blijft. Realisatie van bos in dit gebied zorgt voor een kwaliteitsimpuls voor woonwijk Brouwhuis ten noorden daarvan. Het kan als uitloopgebied fungeren voor bewoners van deze wijk in Helmond. Vanuit de Gebiedsvisie Brouwhuis ligt er al een ruimteclaim op dit gebied voor realisatie van sportvelden. Daarnaast is de omgeving van de Weijerloop van betekenis als kleinschalig open landschap. Slechts een beperkt deel van het zoekgebied kan mogelijk bos worden geplant. Gebied 6 heeft een bruto oppervlakte van circa: 132 ha.
7. Natuurcompensatie in het gebied 'Lungendonk'. In deze zone wordt op drie locaties een woongebied ontwikkeld. De locaties staan ook op de kaart aangegeven. Grondverwerving vindt hier sowieso plaats, wat mogelijk kansen biedt voor natuur. Door natuurontwikkeling treedt versterking op van het beekdal van de Goorloop. Het gebied valt deels binnen RNLE van de GHS. Mogelijk kan gedeelte van compensatietaakstelling worden aangewend voor ontsnippering van Eindhovens kanaal. Gebied 7 heeft een bruto oppervlakte van circa: 219 ha.
8. In dit gebied kan een robuustere bosverbinding gerealiseerd worden tussen Mierlo en Helmond. Dit gebied in het beekdal van de Goorloop is binnen de GHS begrensd als 'natuurontwikkelingsgebied'. Het zoekgebied grenst aan het natuurontwikkelingsplan Sang & Goorkens. Mogelijk kan gedeelte van compensatietaakstelling worden aangewend voor ontsnippering van Eindhovens kanaal. Gebied 8 heeft een bruto oppervlakte van circa: 80 ha.
9. Valt binnen de 'Landschapsecologische zone' tussen Nuenen en Helmond (bij Vaarle), maakt deel uit van 'Masterplan Middengebied'. Zorgt voor verbinding/buffering tussen

Luchensche Heide en Papenvoortsche Heide. Binnen het zoekgebied liggen claims vanuit het Bosplan Vaarle SRE en het Ontwikkelingsplan Landgoed Gulbergen. Een beperkt deel van het gebied zal daardoor maar kunnen worden ontwikkeld tot bos. Mogelijk kan gedeelte van compensatie-taakstelling worden aangewend voor ontsnippering van Eindhovens kanaal en/of A270. Gebied 9 heeft een bruto oppervlakte van circa: 281ha.

10. Inrichting van dit gebied zorgt voor robuuste verbinding tussen Nuenens Broek en beekdal van de Dommel. Het gebied valt binnen de 'Landschapsecologische zone' en valt buiten de begrenzing van de GHS. Gebied 10 heeft een oppervlakte van circa: 78 ha.

11 + 12. Beide gebieden (Kruisschot en Strijp) zorgen voor een robuuste versterking van het beekdal van de Goorloop. Daarbij kunnen beide gebieden voor een betere oost-west verbinding tussen 'Middengebied' en Stippelberg zorgen. Beide gebieden liggen binnen het gebied van de "gebiedsvisie Croy" en vallen binnen de 'Landschapsecologische zone' en binnen reserveringsgebied Goorloop voor waterberging in 2050.

De grond is eigendom van Stichting Geloof, Hoop en Liefde. Deze stichting wil niet graag verkopen wel verpachten en ruilen. In het zuidwesten van zoekgebied 11 is nog ruimte voor bosontwikkeling, tegen het bestaande bos aan. Dit is nu GHS-natuurontwikkelingsgebied.

Noordelijk van het kasteel Croy is een landgoed gepland. De boer in dit gebied heeft plannen voor verdere landgoedontwikkeling.

Gebied 11 heeft een bruto oppervlakte van circa: 125 ha.

Gebied 12 heeft een bruto oppervlakte van circa: 100 ha.

13. Inrichting van dit gebied zorgt voor vergroting van het Landgoed Stippelberg en voor robuustere verbinding met de Grotelsche Heide. Het gebied is binnen de GHS begrensd als RNLE. Het beekdal van de Snelle Loop stroomt door het gebied. Gebied 13 heeft een oppervlakte van circa: 175 ha.

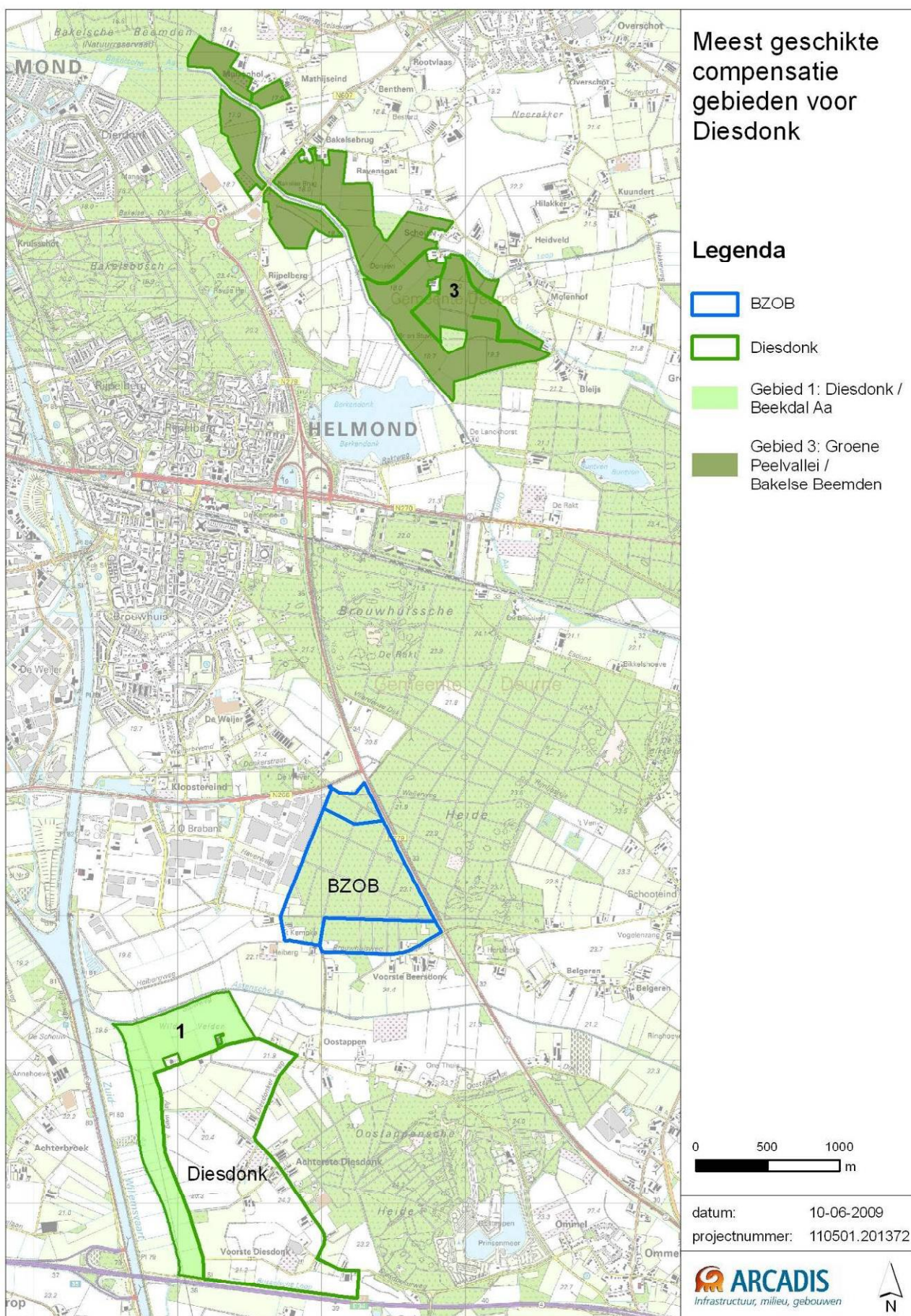
Overzicht zoeklocaties

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de zoeklocaties met bruto-oppervlakte en gebiedscategorie (criteria). In de 3de kolom staat het plangebied waarvoor compensatie binnen de zoeklocatie mogelijk is. Van de meest geschikte zoeklocaties (§ 4.3.1) is ook de netto oppervlakte weergegeven.

Nr	Zoeklocatie voor compensatie	Diesdonk of BZOB	Bruto opp.(ha)	Netto opp.(ha)	Categorie
1	Beekdal Aa	Diesdonk	54	53,10	Intensief agrarisch gebied in beekdal, Leefgebied struweelvogels
2	Baarschot	Diesdonk	42		Agrarisch gebied in beekdal, Leefgebied struweelvogels, Leefgebied kwetsbare soorten
3	Bakelse Beemden, Groene Peelvallei	Diesdonk BZOB	154	132,80	Waterbergingsgebied, EVZ en deels RNLE, Intensief agrarisch gebied
4	Stippelberg – Deurnsche Peel	Diesdonk BZOB	488		Deels Leefgebied struweelvogels, deels Leefgebied Dassen, intensief agrarisch gebied
5	Vlierden	BZOB	80	66,20	Deels leefgebied kwetsbare soorten
6	Brouwhuis	BZOB	132	80,90	Intensief agrarisch gebied
7	Lungendonk zuid	BZOB	219		RNLE, Intensief agrarisch gebied
8	Goor	BZOB	80		RNLE, natuurontwikkelingsgebied, LEZ
9	Omgeving Vaarle	BZOB	281	200,50	LEZ, Zoeklocatie nieuw bos/natuur
10	Nuenen noordwest	BZOB	78		LEZ, Intensief agrarisch gebied
11	Kruisschot	BZOB	125	84,00	LEZ, Intensief agrarisch gebied
12	Strijp	BZOB	100	91,30	LEZ, Intensief agrarisch gebied
13	Stippelberg	BZOB	175		RNLE, Intensief agrarisch gebied

BIJLAGE 2

Meest geschikte compensatiegebieden voor de locatie Diesdonk

BIJLAGE 3

Inrichtingsschets compensatiegebied Diesdonk / beekdal Aa

COLOFON

NATUURCOMPENSATIEPLAN LOCATIE DIESDONK
IN AANVULLING OP MEROS**OPDRACHTGEVER:**

GEMEENTE HELMOND, ASTEN, GELDROP-MIERLO, LAARBEEK EN SOMEREN

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

Arjan Schoenmakers

GECONTROLEERD DOOR:

Hans Hollander

VRIJGEGEVEN DOOR:

Jan Beekman

16 juni 2009

074163780:0.4

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens
uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder
schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit
dit document worden veeleenvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale
reproductie of anderszins.